

przedyskutuje z krajami EWG środki, za pomocą których można by znieść wyjątkowe funkcje sterlinga. W odpowiedzi Wspólny Rynek wyraził zadowolenie z tej deklaracji. Warto jeszcze zaznaczyć, iż Heath — potwierdzając oświadczenie Rippona w Izbie Gmin dnia 10 VI 1971 r. — podkreślił, że rząd brytyjski nie przyjął żadnych zobowiązań odnośnie do środków, które zastosuje, i okresu, w którym zlikwiduje się dotychczasową rolę funta³⁵.

Spotkanie paryskie nie tylko umożliwiło polubowne załatwienie sprawy funta, ale i przewyciężenie w krótkim terminie innych trudności w rokowaniach. Praktycznie, zasadnicze negocjacje zakończyły się posiedzeniem przedstawicieli EWG i W. Brytanii w dniach 21-23 VI 1971 r. Po zamknięciu obrad minister Schuman — zwracając się do Rippona — powiedział: „Nie siedzę obok negocjatora, ale obok członka wspólnoty europejskiej”. Minister Scheel dnia 23 VI 1971 r. oświadczył: „Poczyniliśmy dzisiaj krok o historycznym znaczeniu”. Równie optymistyczne były wypowiedzi Rippona, który m. in. powiedział, iż datę faktycznego porozumienia między W. Brytanią a EWG narody i kraje europejskie uznają za początek „większej stabilizacji, szybszego postępu i większego dobrobytu”³⁶.

Zbigniew Mazur

III ZJAZD NIEMIECKIEJ PARTII KOMUNISTYCZNEJ (DKP)

W dniach od 2 do 4 listopada 1973 r. obradował w Hamburgu III Zjazd Niemieckiej Partii Komunistycznej (*Deutsche Kommunistische Partei — DKP*), który dokonał podsumowania ponad 5-letniego okresu działalności DKP w Niemieckiej Republice Federalnej.

1. Powstanie DKP, I i II Zjazd Partii

Dnia 26 września 1968 r. na konferencji prasowej we Frankfurcie nad Menem podano oficjalnie do wiadomości, że poprzedniego dnia zostało utworzone w NRF nowe stronnictwo polityczne — Niemiecka Partia Komunistyczna. Na czele jej tymczasowego, 5-osobowego komitetu stanął Kurt Bachmann¹. Dnia 12 października 1968 r. komitet oznajmił o powzięciu decyzji zwołania pierwszej konferencji federalnej DKP do miejscowości Offenbach k. Frankfurtu na dzień 27 tegoż miesiąca. W tym czasie nowa partia liczyła już 6 tys. członków, 10 komitetów krajowych, 123 powiatowych, 220 dzielnicowych i 40 zakładowych².

Do trudności i niebezpieczeństw, jakie wyraźnie zarysowały się w tym pierwszym okresie organizacyjnym, zaliczyć należy przede wszystkim fakt, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego, delegalizujący w 1956 r. Komunistyczną Partię Niemiec (KPD), wisiał jak „miecz Demoklesa” również nad DKP. Także zachodni-niemieccy socjaldemokraci, mimo wielu propozycji, nie wykazywali zainteresowania współpracą z nową partią, zachowując zresztą taką postawę po dziś. Natomiast od początku dobrze ułożyły się stosunki ze związkami zawodowymi, w szeregach których aktywnie działa wielu członków DKP.

Na I Zjeździe w Essen (12-13 IV 1969 r.) DKP przedstawiła już konkretny

³⁵ *United Kingdom*, ss. 32-33.

³⁶ *Archiv*, s. 16357.

¹ J. Sobczak, *Niemiecka Partia Komunistyczna (DKP)*. „Przegląd Zachodni” nr 3/1969, ss. 172-187.

² Por. jw., s. 176.

program i propozycje. Komisje, programowa i statutowa, które wcześniej ogłosiły swoje projekty, otrzymały — jak podał w referacie K. Bachmann — 1086 listów z wnioskami poprawek i uzupełnień, co świadczyło o żywym i szerokim zainteresowaniu założeniami ideologicznymi oraz statutem partii³. Głównym celem *DKP*, jak stwierdził K. Bachmann jeszcze przed Zjazdem, jest socjalistyczne przekształcenie społeczeństwa zachodniemieckiego⁴.

Na Zjeździe w Essen 22-tysięczną rzeszę członków *DKP* reprezentowało 779 delegatów z prawem głosu i 215 — z głosem doradczym (spośród ogółu delegatów, 867 było członkami związków zawodowych). W obradach brały także udział delegacje 20 partii komunistycznych⁵. Zjazd uchwalił statut i program *DKP* oraz wybrał 85-osobowy Zarząd z K. Bachmannem jako przewodniczącym i Herbertem Miesem jako zastępcą przewodniczącego⁶.

Mimo różnorodnych trudności i niesprzyjających warunków (członkowie *DKP* są niejednokrotnie szykanowani w swoich miejscach pracy i zamieszkania)⁷, *DKP* mogła wykazać się na swoim II Zjeździe w Düsseldorfie (25 - 28 XI 1971 r.) niemałym dorobkiem, a także wzrostem liczby członków do 33 400, skupionych w 408 grupach zakładowych, 871 grupach osiedlowych i 23 w szkołach wyższych⁸. Według stanu na dzień 1 XI 1971 r., grupy te wydawały 326 gazet zakładowych, zaś w 26 radach miast i gmin zasiadali przedstawiciele *DKP*⁹.

Na Zjazd do Düsseldorfu przybyło 606 delegatów z prawem głosu, 245 z głosem doradczym, 100 gości z NRF, 180 dziennikarzy, delegacje 20 bratnich partii komunistycznych¹⁰. Delegacji Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej przewodniczył sekretarz Komitetu Centralnego Stanisław Kania, który w trzecim dniu obrad spotkał się z aktywnymi członkami rad zakładowych i mężami zaufania przedsiębiorstw przemysłowych niektórych miast Zagłębia Ruhry (Duisburg, Essen, Bottrop)¹¹.

W okresie intensywnej przygotowań do Zjazdu, cztery miesiące przed jego terminem, ogłoszono 44 tezy programowe, które podano do ogólnej dyskusji. Zawierały one m. in. postulaty ratyfikacji układów NRF z ZSRR i PRL, żądania zahamowania zbrojeń i międzynarodowo-prawnego uznania NRD¹². Naczelne hasła Zjazdu brzmiały: „*DKP* — przeciw wielkiemu kapitałowi” oraz „Pokój, postęp, socjalizm”¹³. Stanowiły też one myśl przewodnią referatu K. Bachmanna, formułującego m. in. szeroki program reform socjalnych, wychodzących naprzeciw słusz-

³ *Einig handeln im Kampf*. „Neues Deutschland” z 13 IV 1969.

⁴ Por. jw., przyp. 1.

⁵ Por. jw., przyp. 1, s. 183.

⁶ *Erster Parteitag der DKP in Essen*. „Stuttgarter Zeitung” z 14 IV 1969.

⁷ G. Wallraff, *Trzynaście niepożądanego reportażu*. Poznań 1973.

⁸ *Weder Probleme noch Widersprüche. Auf dem DKP — Parteitag wird Geschlossenheit demonstriert*. „Tagesspiegel” z 27 XI 1971.

⁹ Por. jw., przyp. 8.

¹⁰ *Heute beginnt der Parteitag der Deutschen Kommunistischen Partei. Grusschreiben des ZK der SED (Bereits über 20 Delegation von Bruderpartei eingetroffen)*. A. Pelsche leitet KPd Su-Delegation. „Neues Deutschland” z 25 XI 1971.

¹¹ Zjazd *DKP* uchwalił tezy programowe. Postulaty szybkiej ratyfikacji układów. Tow. St. Kania spotkał się z aktywnymi partyjnymi Zagłębia Ruhry. „Trybuna Ludu” z 29 XI 1971.

¹² *DKP — przed II Zjazdem*. Wywiad tow. Kurta Bachmanna. „Trybuna Ludu” z 18 XI 1971.

¹³ *Die Stärke der DKP ist ihre Weltanschauung. Parteitag in Düsseldorf. Nicht Reformen sondern „antimonopolistische Umwälzung”!* „Frankfurter Rundschau” z 24 XI 1971.

nym żądaniom zachodnioniemieckiej klasy robotniczej¹⁴. Zjazd zatwierdził 44 tezy programowe, uchwalił *Manifest do ludzi pracy Republiki Federalnej* i dokonał wyboru nowego 91-osobowego Zarządu partii. Przewodniczącym 15-osobowego prezydium DKP został ponownie K. Bachmann, a jego zastępcą H. Mies. Powołano również 7-osobowy sekretariat z H. Miesem i Hermannem Gautierem na czele¹⁵. Byłego przewodniczącego zdelegalizowanej w 1956 r. KPD (Komunistycznej Partii Niemiec) Maxa Reimanna wybrano honorowym przewodniczącym Niemieckiej Partii Komunistycznej¹⁶. Zjazd był demonstracją jedności i zwartości partii. Odbywał się w czasie wielkiego strajku związku metalowców, którego przedstawiciele zostali owacyjnie powitani w trzecim dniu obrad. Zebrani wysłali także telegram solidarnościowy do strajkujących¹⁷.

2. Działalność DKP między II i III Zjazdem

W minionych dwóch latach DKP rozwinęła szczególnie żywą działalność, w wyniku której nie tylko wzrosła liczba członków partii do blisko 40 tys., ale zarazem podniósł się jej prestiż jako przedstawicielki klasy robotniczej w społeczeństwie kapitalistycznego państwa. W ciągu tych lat można wyróżnić kilka faz specjalnej aktywności DKP. Pierwszy przypada na okres bezpośrednio poprzedzający debatę ratyfikacyjną nad układami NRF z ZSRR i PRL na forum *Bundestagu* w maju 1972 r. Zorganizowano wtedy szereg akcji protestacyjnych przeciwko „zimnej wojnie” i przeciwnikom ratyfikacji wspomnianych układów. Odbył się m. in. wielki wiec DKP w Mannheim z udziałem gości zagranicznych, a w ponad 50 miastach NRF — różnego rodzaju spotkania i imprezy popierające ratyfikację układów. Do tej kampanii włączyły się również bardzo aktywnie związki zawodowe¹⁸.

Następną akcją DKP były wybory do *Bundestagu* w listopadzie 1972 r. Zarząd na posiedzeniu w dniach 24 - 25 czerwca 1972 r. w Düsseldorfie postanowił, iż DKP weźmie udział w wyborach po raz pierwszy jako samodzielna partia¹⁹ (w 1969 r. komuniści głosowali na listę ADF — *Aktion Demokratischer Forschung* — unie wyborczą DKP, DFU, SDAJ, organizacji studenckich, kobiecych i innych)²⁰.

Niemiecka Partia Komunistyczna przystępowała do wyborów z szerokim programem reform wewnętrznych, zwłaszcza w zakresie oświaty praw socjalnych, praw dla młodzieży i kobiet. W sposób wyrazisty sformułowała też swoje postulaty zmierzające m. in. do ograniczenia roli koncernów, zmniejszenia wydatków zbrojeniowych, podniesienie zarobków i rent²¹. Było jasne, że DKP nie otrzyma wymaganej ilości głosów, aby wejść do *Bundestagu*, jednak liczba 114 tys. głosów uży-

¹⁴ *Der kämpferischen Tradition folgend. Vom 25. bis 28. November Parteitag der DKP in Düsseldorf. „Die Tat” z 27 XI 1971.*

¹⁵ *„Mit der DKP muss man rechnen”. Parteitag beendet. Gemeinsame Interessen mit SPD erneut betont. „Frankfurter Rundschau” z 29 XI 1971.*

¹⁶ Por. przyp. 17.

¹⁷ *DKP macht SPD ein neues Angebot. Parteitag mit Streikenden solidarisch. Reimann Ehreuvorsitzender. „Frankfurter Rundschau” z 26 XI 1971.*

¹⁸ *Kampfansage an die kalten Krieger — Stoppt Barzel, Strauss und CO! „Die Tat” z 1 IV 1972.*

¹⁹ *Was hat das mit Marx zu tun. Die deutschen Kommunisten verfangen sich in unlösbaren Widersprüchen. „Vorwärts” z 6 VII 1972.*

²⁰ *Komuniści NRF będą głosować na kandydatów ADF. „Trybuna Ludu” z 16 VII 1969.*

²¹ *Alles für das Volk — kontra Grosskapital! Für sozialen Fortschritt, Demokratie und Frieden! Macht die DKP stark! Wählt DKP! „Deutsche Volkszeitung” z 19 X 1972.*

skanych w wyborach świadczy o poparciu szerokiej grupy obywateli NRF spoza szeregów DKP²².

Partia odniosła też w ostatnim okresie znaczące sukcesy w wyborach komunalnych; np. do rady miejskiej w Norymbergii wybrany został komunista Herbert Stiefvater, a do parlamentu miasta Fürth — Werner Riedel²³. W wyborach komunalnych w Marburgu komuniści otrzymali 5,3%²⁴ głosów, przede wszystkim ludzi młodych, studentów i robotników. Należy tu podkreślić, że DKP jest w ogóle partią bardzo młodą; średni wiek jej członków nie przekracza 38 lat.

Duże ożywienie DKP wywołała wizyta Leonida Breżniewa w NRF w maju 1973 r. Spotkanie sekretarza generalnego KPZR z grupą komunistów zachodnioniemieckich z K. Bachmannem na czele niewątpliwie wzmocniło i podniosło prestiż DKP w społeczeństwie NRF²⁵. Trzeba bowiem pamiętać, że Niemieckiej Partii Komunistycznej zagraża stałe widmo zakazu działania — jako kontynuatorce zdelegalizowanej KPD. Wielokrotnie w prasie NRF pojawiały się różne rozważania na ten temat, a nieraz nawet żądania delegalizacji DKP jako organizacji o celach rzekomo sprzecznych z Ustawą Zasadniczą. Opinię tę potwierdził boński minister spraw wewnętrznych Hans-Dietrich Genscher²⁶.

Coraz częściej też członkowie legalnej przeciw partii są w NRF jawnie dyskryminowani. Sprawy na tym tle wyrosłe wielokrotnie kończyły się w sądzie, przy czym wyroki były jednoznacznie komunistów krzywdzące; otrzymywali oni np. zakaz wykonywania swojego zawodu urzędnika czy nauczyciela²⁷.

Bardzo znamieną była sprawa komunisty Volkera Goetza. Został on mianowany przez socjaldemokratycznego ministra sprawiedliwości w Düsseldorfie Dietera Possera sędzią w Północnej Nadrenii—Westfalii, co wywołało natychmiastową sprzeciw opozycji CDU. W wyniku sporów i dyskusji wydano orzeczenie zabraniające Goetzowi wykonywania zawodu. Jako uzasadnienie podano, że członek DKP nie może być obiektywnym sędzią²⁸. Przeciwno temu wyrokowi, jak i w ogóle przepisowi o zakazie wykonywania zawodu, stosowanego przede wszystkim wobec komunistów, protestuje wiele osobistości w NRF spoza szeregów DKP.

Charakterystycznym elementem działalności DKP jest organizowany od kilku lat na początku stycznia Tydzień Niemieckiej Partii Komunistycznej (*Woche der DKP*). W jego ramach odbywają się spotkania pod hasłem „Lenin — Liebknecht —

²² *Tagung des DKP — Parteivorstandes. Referat über die Lage nach den Bundestagswahlen und die nächsten Aufgaben der Partei.* „Neues Deutschland” z 3 XII 1972.

²³ *DKP in den Stadträten von Nürnberg und Fürth.* „Neues Deutschland” z 15 VI 1972.

²⁴ *Marburg — DKP 5,3% Volksfronterfolge.* „Rheinischer Merkur” z 27 X 1972.

²⁵ *Verfassungsschutz: Verbotene KPD und DKP sind indentlich.* „Die Welt” z 29 V 1973.

²⁶ *Por. jw., przyp. 25; Bundesregierung: Die DKP hat verfassungsfeindliche Ziele.* „Frankfurter Allgemeine Zeitung” z 24 III 1973; *Mit Verfassungsfeinden gibt es keine Koexistenz.* „Die Welt” z 26 VII 1973; *DKP — eine „revolutionäre Kampfpartei“.* Bonn gegenüber Verfassungsfeinden untüchtig. „Rheinischer Merkur” z 12 V 1972.

²⁷ *Bekennnis zur DKP mit Beamterpflichten unvereinbar.* Verwaltungsgericht Bremen zur Berufung in den Staatsdienst. „Die Welt” z 3 I 1973; *Kommunisten Verfolgungen werden in der BRD weiter fortgesetzt.* Bremer Gericht bestätigt Berufsverbote für DKP — Mitglieder. „Neues Deutschland” z 4 I 1973; *Warum DKP — Mitglied Holzer nicht Beamter werden kann.* Verwaltungsgericht Bremen spricht von streitbarer Demokratie (Aus der Begründung des Urteils). „Frankfurter Allgemeine Zeitung” z 15 XII 1972; *DKP — Mitglieder als Hochschullehrer.* „Frankfurter Allgemeine Zeitung” z 28 IV 1972.

²⁸ *Ein Kommunist als Richter in Nordrhein — Westfalen. Der Fall Volker Goetz.* „Neue Zürcher Zeitung” z 29 VII 1973; *Wenn ein Kommunist Richter werden will.* Nordrhein — Westfalens. CDU macht einen Routinefall zur Staatsaffäre. „Frankfurter Rundschau” z 25 VII 1973; *Gericht entscheidet gegen DKP — Mitglied. In aller Regel als Beamter ungeeignet.* Expertise des Bundesinnenministeriums. „Frankfurter Allgemeine Zeitung” z 31 VII 1973; *DKP-Funktionär Götz als Richter entgültig abgelehnt.* „Die Welt” z 19 IX 1973.

Luxemburg"; omawia się na nich aktualne problemy działalności partii. W 1970 r. głównym tematem spotkań, odbywających się w Bottrop, w sercu Zagłębia Ruhry, była rola DKP w życiu klasy robotniczej NRF²⁹. W 1971 r. spotkania takie odbyły się również w Zagłębiu Ruhry, przy czym zapoczątkowały one kampanię przed wyborami krajowymi w Nadrenii—Palatynacie³⁰. W roku następnym w trakcie tego rodzaju imprez, zorganizowanych w Saarbrücken, formułowano przede wszystkim postulaty ratyfikacji układów z ZSRR i PRL i domagano się uwolnienia Angeli Devis³¹, a w 1973 r. we Frakfurcie nad Menem demonstrowano solidarność z Wietnamem³². Spotkania te z jednej strony jednoczą wszystkich członków partii, z drugiej zaś — stanowią okazję dla sympatyków DKP zapoznania się z jej programem i działalnością.

3. III Zjazd DKP

Na długo przed terminem III Zjazdu DKP mogła odnotować szereg zjawisk, dowodzących jej dalszego rozwoju i wzrostu znaczenia. W marcu 1973 r. Zarząd DKP postanowił przekształcić organ partii tygodnik „Unsere Zeit” na dziennik, co przy stałym spadku liczby i nakładów gazet w NRF świadczy o sile i żywotności DKP³³. Pierwszy numer dziennika ukazał się 1 października 1973 r. w nakładzie 75 tys. egzemplarzy³⁴. Jeszcze we wrześniu, w tzw. numerze zerowym „Unsere Zeit”, członkowie prezydium DKP i redakcji przedstawili najważniejsze zadania dziennika, sprowadzające się m. in. do podawania wyczerpujących informacji o problemach robotniczych, zagadnieniach polityki zagranicznej, sprawach młodzieży i studentów, o kwestiach polityki oświatowej i kulturalnej³⁵.

Dokładny termin i program III Zjazdu podano na dziewiątym posiedzeniu Zarządu DKP (29-30 IX 1973). Ponieważ dotychczasowy przewodniczący partii K. Bachmann zrezygnował — ze względu na stan zdrowia — z ponownego kandydowania na to stanowisko, Zarząd postanowił wysunąć kandydaturę H. Miesa na przewodniczącego DKP, a Hermana Gautiera na jego zastępcę³⁶.

W trakcie przygotowań do Zjazdu zorganizowano m. in. liczne akcje solidarnościowe z narodem chilijskim. W wywiadzie udzielonym korespondentowi „Trybuny Ludu” przed Zjazdem przewodniczący DKP zwrócił uwagę na tradycyjną przyjaźń między niemieckimi i polskimi komunistami. [...] DKP dąży do tego, aby dobry klasowy stosunek robotników NRF do państw socjalistycznych, do Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, uczynić sprawą robotników w Republice Federalnej³⁷. Dnia 2 listopada 1973 r. w nowoczesnym Centrum Kongresowym Hamburga roz-

²⁹ Jetzt muss sich das Volk zu Wort melden. K. Bachmann auf Lenin — Liebnecht — Luxemburg Treffen der DKP. „Neues Deutschland” z 19 I 1970.

³⁰ Traditionelle LLL-Feier. Auftakt der „Woche der DKP” in Mainz. Sowjetische Delegation stürmisch begrüsst. „Die Tat” z 23 I 1971.

³¹ LLL-Treffen der DKP in Saarbrücken. „Die Tat” z 22 I 1972.

³² Eindrucksvolles Bekenntnis zu Lenin — Liebnecht und Luxemburg. Traditionelles Treffen der DKP in Frankfurt/Main. „Neues Deutschland” z 14 I 1973.

³³ DKP beschliesst eine Tageszeitung. Ab Herbst dieses Jahres. Mobilisierendes Eingreifen in Klassenkampf. „Frankfurter Allgemeine Zeitung” z 13 III 1973.

³⁴ Tageszeitung der DKP „Unsere Zeit” erschienen. „Neues Deutschland” z 2 X 1973.

³⁵ Eine Tageszeitung und ihr Programm. Werbeaktion mit der Nullnummer der UZ in September. „Die Tat” z 1 IX 1973.

³⁶ Vorbereitung des DKP — Parteitages. „Neues Deutschland” z 10 X 1973.

³⁷ Przygotowania do Zjazdu Niemieckiej Partii Komunistycznej. Wywiad przewodniczącego DKP K. Bachmanna. „Trybuna Ludu” z 28 X 1973.

począł obrady III Zjazd Niemieckiej Partii Komunistycznej³⁸. Wzięło w nim udział 619 delegatów z prawem głosu, 254 — z głosem doradczym oraz 24 delegatów partii komunistycznych i socjalistycznych.

Referat sprawozdawczy Zarządu *DKP* wygłosił jego wiceprzewodniczący H. Mies. We wstępie podał on ogólne dane *DKP*, która aktualnie liczy 39 344 członków, rekrutujących się przeważnie z ludzi młodych: 63% członków *DKP* nie przekroczyło 30 roku życia.

Następnie H. Mies omówił zmiany w dziedzinie polityki zagranicznej, podkreślając dobitnie tendencje odprężeniowe na płaszczyźnie stosunków międzynarodowych. Te ostatnie winny stać się dla rządu NRF sygnałem i bodźcem, aby podjąć własne konstruktywne działania na rzecz ograniczenia zbrojeń. Mówca zwrócił także uwagę na szkodliwość rozłamowej polityki kierownictwa ChRL i konieczność uchronienia młodzieży zachodniemieckiej od wpływów lewackich grup maoistowskich. Mies zgłosił również propozycję zwołania narady partii komunistycznych.

Następna część referatu poświęcona była działalności *DKP* w Niemieckiej Republice Federalnej. Mówca zapowiedział udział *DKP* we wszystkich wyborach krajowych (*Landtagswahlen*), które odbędą się w 1974 r. Stwierdził, iż Niemiecka Partia Komunistyczna winna koncentrować się głównie na działalności w zakładach pracy i wśród młodzieży, a w zakresie problemowym — na polityce socjalnej. Partia nadal będzie konsekwentnie walczyć przeciw inflacji i o podniesienie poziomu życia ludzi pracy³⁹.

Wieczorem pierwszego dnia Zjazdu odbyła się w Hamburgu, mieście Ernesta Thälmana, wielka demonstracja z udziałem kilku tysięcy ludzi, przede wszystkim młodych⁴⁰. Należy w tym miejscu podkreślić, że *DKP* jest ściśle związana z takimi organizacjami młodzieżowymi, jak *SDAJ* (Niemiecka Socjalistyczna Młodzież Robotnicza), licząca około 40 tys. członków, oraz Marksistowski Związek Młodzieży „Spartakus” (3 tys. członków)⁴¹. Przy *SDAJ* w Mannheim założono klub socjalistów; podobne powstaną w najbliższym czasie w Stuttgarcie, Hamburgu, Frankfurturze, Hanowerze i wielu innych miastach NRF⁴². Zjazd postanowił też utworzyć organizację dziecięcą na wzór organizacji pionierskich krajów socjalistycznych. Pierwsze grupy powstały już w Hamburgu.

W drugim dniu Zjazdu odbywała się dyskusja nad referatem sprawozdawczym Zarządu oraz obrady w komisjach zjazdowych. W tym czasie przewodniczący delegacji PZPR na Zjazd, zastępca członka Biura Politycznego, Kazimierz Barcikowski, spotkał się z polską załogą budowlaną pracującą w północnym okręgu Hamburga, a w godzinach popołudniowych — z aktywnym terenowym *DKP* w Stade (m. powiatowe w Dolnej Saksonii)⁴³.

Zjazd dokonał wyboru nowych władz *DKP*: 91-osobowego Zarządu z przewodniczącym Herbertem Miesem i jego zastępcą Hermannem Gautierem, Centralną Komisję Rewizyjną i Centralną Komisję Rozjemczą. Dotychczasowy przewodniczą-

³⁸ Po Zjeździe Niemieckiej Partii Komunistycznej. Młodość, żarliwość, realizm. „Trybuna Ludu” z 13 XI 1973.

³⁹ *DKP* Maoistische Gruppen entlarven. Parteitag der deutschen Kommunisten in Hamburg. Rede Mies. „Frankfurter Allgemeine Zeitung” z 3 XI 1973.

⁴⁰ Lenins deutsche Erben fürchten Maos Chaoten. Die *DKP* sagt den Linkssektieren den Kampf an. „Handelsblatt” z 5 XI 1973.

⁴¹ Por. jw., przyp. 38.

⁴² Das arbeitende Volk muss bestimmen. Auszüge aus der Rede von Herbert Mies vor dem Hamburger *DKP* — Parteitag. „Deutsche Volkzeitung” z 8 XI 1973.

⁴³ W obronie interesów ludzi pracy. Przemówienia przedstawicieli PZPR. Spotkanie delegacji polskiej z terenowym aktywnym *DKP*. „Trybuna Ludu” z 5 XI 1973.

cy K. Bachmann, jak również przewodniczący honorowy Max Reimann weszli w skład 9-osobowego prezydium⁴⁴. Zjazd uchwalił zmiany w statucie partii. Postanowiono mianowicie, że członkami DKP mogą być robotnicy cudzoziemscy, którzy stanowią około 3-milionową rzeszę najbardziej wyzyskiwanych pracowników w NRF. Zjazd nie uchwalił nowego programu działania uznając, że 44 tezy programowe przyjęte podczas II Zjazdu w Düsseldorfie są nadal aktualne i obowiązujące⁴⁵. DKP raz jeszcze wystąpiła z propozycją współpracy pod adresem SPD. W odpowiedzi rzecznik Zarządu SPD Lothar Schwarz stwierdził, że „SPD i DKP nie mają i nie będą miały nic wspólnego”⁴⁶.

Ustalono, że należy nadal rozwijać ścisłą współpracę ze związkami zawodowymi oraz zaapelowano o jedność działania wszystkich robotników: komunistów, socjaldemokratów, bezpartyjnych, członków partii chrześcijańsko-demokratycznych.

III Zjazd Niemieckiej Partii Komunistycznej potwierdził w całej rozciągłości, że mimo wielu trudności i niesprzyjających warunków, partia komunistów zachodnioniemieckich rozwija żywą działalność i staje się coraz bardziej znaczącym czynnikiem w życiu społeczno-politycznym NRF.

Maria Owczarzak

XXII ZJAZD CDU W HAMBURGU

W dniach 18-20 listopada 1973 r. obradował w Hamburgu kongres partyjny zachodnioniemieckiej Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej (CDU). Był on XXII kolejnym Zjazdem tej partii, a drugim w minionym roku (pierwszy odbył się 12 czerwca w Bonn).

Mimo iż oba te zjazdy dzieli odstęp kilku miesięcy, wypada traktować je łącznie. Stąd słusznie w szeregu komentarzach Zjazd w Bonn uważa się za część pierwszą, czy też wstępny etap Zjazdu w Hamburgu. Zjazd w Bonn, ze względu na okoliczności jego zwołania, określa się również mianem nadzwyczajnego. Każdy z tych zjazdów zwołany został dla podjęcia tylko części decyzji, jakie stoją przed tym organem partii w myśl § 29 jej statutu¹. Zjazd w Bonn dokonał jedynie wyboru nowego Zarządu Federalnego, a Zjazd w Hamburgu poświęcony był wyłącz-

⁴⁴ Herbert Mies ma 44 lata. Urodził się w Mannheim w rodzinie robotniczej. W 1943 r. ukończył szkołę średnią, następnie pracował w zakładach *Brown-Boveri*. W latach 1956-1959 studiował w Moskwie w Instytucie Planowania Gospodarki Narodowej. W latach 1946-1947 pełnił w Mannheim różne funkcje w DKP oraz w antyfaszystowskiej, a później komunistycznym związku młodzieży. Należy do członków-założycieli DKP. Na Zjeździe w 1969 r. został wybrany zastępcą przewodniczącego partii. Zob. *Zakończenie Zjazdów Niemieckiej Partii Komunistycznej i Komunistycznej Partii Norwegii*. H. Mies przewodniczącym DKP. „Trybuna Ludu” z 6 XI 1973.

⁴⁵ *Kader im Wartestand. Lehren des Hamburger Parteitages*. „Rheinischer Merkur” z 9 XI 1973.

⁴⁶ „*Mischen Sie sich nicht nocht einmal ein!*” „Frankfurter Allgemeine Zeitung” z 5 XI 1973; *DKP strebt nach Aktionseinheit mit SPD. Solidarisierung der Arbeiter als zentrales Thema auf dem Hamburger Kongress*. „Soldaten Zeitung” z 3/4 XI 1973.

¹ Statut partyjny CDU w § 29 postanawia, że do zadań Zjazdu należy uchwalenie wytycznych i programu partyjnego oraz wybór członków Zarządu Federalnego. Z brzmienia tego przepisu wynika, że oba te zadania winien spełnić jeden zjazd. Zob. *Politisches Jahrbuch der CDU und CSU 1973*. Herausgegeben von der CDU und CSU. Bonn (b.d.w.), s. 17.